

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nicolai Revsneri Iurisconsulti De Officiis Magistratvs, Et
Svbditorvm In Repub. tàm ciuili, quàm literaria**

Reusner, Nikolaus

Lavingae, 1581

VD16 R 1452

De Statvtis Principvm Et Ivdicum Thebanorum Orationes Tres.

urn:nbn:de:bvb:12-bsb00027814-7

DE STATVIS
PRINCIPVM ET IV-
dicum Thebanorum
Orationes Tres.

ORATIO PRIMA

A GENEROSO DO-
MINO IOANNE GOTHARDO

Streinio, Gabrielis F. Barone Schuarzena-
uio, & Hirsbachio &c. habita.

QVOD M. CRASSVS
apud Ciceronem de ea,
quam tantoperè admira-
tur, benè dicendi faculta-
te, rectissimè statuit: nun-
quam illam non esse ine-
ptam; nisi quum sit ne-
cessaria: idem ego vereor, **AVDITORES;**
ne mihi fortassis obijciatur: si rem minimè
dubiam argumentando quadantenus dubià
facere; eaq; omnia, quæ pro certis, atq; con-
cessis hæctenus sumpta sunt, in contentione
ponere studeam. Sed quia tamen scholarum
est ista consuetudo: vt in vtramque partem
multa subindè in his disputentur; cùm inge-
ni

S
V.
D.
D.
VS
ea,
ira-
ta-
un-
ne-
S;
me
biā
on-
ne
um
em
ge-
ni)

nij exercendi, tūm veritatis illustrandæ causæ
age videamus & nos; quod pace vestra facere
nobis liceat; an admirabile aliquid, & contra
opinionem omnium in medium asserere pos-
simus. Quum, auctore Tullio, nihil sit tam
incredibile; quod non dicendo fiat probabi-
le: nihilque tam horridum, aut incultum;
quod non splendescat oratione, & tanquam
excolatur. Ac primū quidem inficiari nec
possumus, nec debemus: vehementer omni-
bus probari ea; quæ de magistratus pruden-
tia, & subditorum obedientia, ex sententia
summi illius, & sapientissimi regis Salomo-
nis, eleganter admodū, & concinnè dispu-
tata sunt: fatemur etiam libenter, atque pro-
fitemur liberè; totam hanc rem vno quasi
verbo, vel potius nutu, aut signo, oculis me-
lius exhiberi nullo modo potuisse: quā quū
magistratum oculatum, & subditos auritos
esse debere significavit. Quo eodem modo
Christus apud Matthæum oculi appellatione
vtitur; quum ait; Si oculus te offendit: erui-
to enim, & abs te abijcito: monens nimirum
illud; minimè assentiendum esse doctori, aut
gubernatori; animos discipulorum; aut sub-
ditorum à Deo abducenti: quemadmodum
hoc D. Augustinus interpretatur. Et Adrastus
apud Pindarum, Amphiarai fratris sui deplo-
rans mortem, atque interitum: Desidero (in-
quit) te, tanquam oculum; id est, gubernato-

B 5 rem

rem totius exercitus: qui vtrumque fueras
& vates, & bellator optimus. Quid est igitur,
A V D I T O R E S; quod aut improbandum,
aut in controuersiam duntaxat ponendum
esse videatur? Dicam vno verbo, si audire
vultis: & dicam ita, vt vos mihi facile
assensuros existimem. Quæro enim ex vobis,
A V D I T O R E S: si quidem ita oculatum,
& perspicacem esse oporteat principem,
& eum, qui cum magistratu, & imperio est;
quid causæ est; cur Thebani quondam,
homines prudentissimi, atque sapientissimi,
magistratum suorum statuas ita efformare
soliti fuerint; vt sine manibus essent: principum
verò, & iudicum; vt aut capti essent oculis;
aut saltem iisdem conuiuerent, & veluti
obdormiscerent? Quod Plutarchum in libro de
Iside, & Osiride tradidisse notum est: ex quo
alij potissimum auctores, vt arbitror, hoc
Emblema descripserunt. Quo modo etiam nonnullos
iustitiæ imaginem effinxisse video: quæ DE A
fit, & virgo, oculis clausis, aut velo obductis:
ne hominum vultu (si Dijs placet) ea spectetur,
aut perturbetur: quippe quæ non tam oculorum,
quàm aurium iudicio uti; & ex eo veritatem,
bonitatemq; causæ metiri debeat. Ridiculè sanè
hoc vtrumque: quantum ego iudicare possum:
quum illud potius ex eo significetur: aut in
hominum sceleribus,

leribus, & flagitijs magistratum aliquando
conuiuere debere: aut non omnium eorum,
quæ accidunt, perspicientiam, cognitionem-
que ad eum pertinere: quum fatius sit, mul-
ta sæpè, quæ fiunt, magistratum ignorare,
aut certè dissimulare: si & tranquille sibi, &
alijs iucundè imperare velit. Quod Fride-
ricum III. Austrium, præstantissimum &
bello, & pace Imperatorem, frequenter in
ore habuisse ferunt: vt nescire eum diceret
imperare: qui nesciret dissimulare. Ego ve-
rò contrà sentio, **A V D I T O R E S:** &
omniò ita mihi persuasum habeo: bonum
principem, aut magistratum non modò non
cæcutire, sed nec vllò modo conuiuere oport-
ere. Quin immò tam perspicaci, & soler-
ti prudentia eum præditum esse debere iu-
dico: vt non solùm videat, quid agatur: ve-
rùm etiam prouideat, quid futurum sit: &
vt quod optimum factu videt, sine inuidiæ
metu liberè & sentiat, & dicat, & faciat.
Quod ita demum rectè curabit: si & ma-
ximi æstimet conscientiam suam: & non
solùm quid possit; sed & quid debeat,
animo secum ponderet: adeoq: totam cau-
sam quàm maximè intentis, vt aiunt, ocu-
lis acerrimè contempletur: nec quantum si-
bi permissum sit, meminerit: sed etiam, qua-
tenus commissum sit: denique si in consilio
habeat legem, fidem, religionem, æquitatem:
libidinem

libidinem autem, inuidiam, metum, cupiditates omnes amoueat: quæ res tenebras, & puluerem, quod dicitur, oculis solent offundere: & iudicium animorum prudens, ac sincerum adulterare: vt nec verum cernere, nec rectum agnoscere amplius queant. Itaque acie opus est non solum oculorum; verum multò magis ingenij, & mentis: vt veritate potiùs, & iuris norma, atque æquitate; quàm cupiditate, aut errore, aut aliqua permotione animi à magistratu semper iudicetur. Quod Chrysippus ille Philosophus mihi significare voluisse videtur: qui, auctore Gellio, iustitiæ imaginem ita expressit: vt puellari virginis forma, aspectu vehementi, luminibus oculorum acerrimis conspiceretur: quòd videlicet magistratum, aut iudicem incorrupto esse iudicio; eundemq; sanctum, & seuerum, & contra improbos inexorabilem; denique vi, & maiestate quadam æquitatis, veritatisq; terribilem esse oporteat. Quo modo etiam Plato in legibus, iustitiam rerum omnium speculatricem, atq; vindicem appellat. Quæ res causam dedit prouerbio; vt iustitiæ oculus dicatur sincerus, atque incorruptus iudex; aut ipsum etiam iudicium: vt videre est apud Suidam, & alios. Et notus est Græcus ille senarius: qui monet, iustitiæ oculum omnia contueri. Quod Orpheus ille Poëta vetus de Sole intellexit: cui iustitiam in primis veteres dedicârunt.

dedicârunt. Vnde Bithynnos iudicia ex ad-
uerso Solis sedentes exercere solitos fuisse au-
tor est Arrianus. Et veteres Theologos iusti-
tiam prodidisse Proclus memorat, è medio
Solis throno per cuncta propagari: omniaq;
in mundo regere, & moderari: non aliter ac
rerum omnium moderator, & dux temporū
Sol esse dicitur: quem M. Tullius in Somnio
Scipionis, mundi mentem, & temperationem
appellat. Quòd si & sacerdotū illorum Ægy-
ptiorum hieroglyphica considerabimus: re-
periemus sanè eos, quum magistratum, aut
Reipublicæ moderatorem significare vellent,
oculum cum sceptro pingere solitos fuisse:
nonnūquàm etiam in sceptro ipso ramuscu-
los complicasse: vt in complexum coëuntes
oculi speciem in medio spectandam informa-
rent: & ex eo principes suos Ægyptiaca lingua
Osirides, quasi multoculos cognominarent:
cuius rei mentionem Plutarchus & Eusebius,
fecerunt. Quid? quod & Deum ipsum, re-
rum omnium moderatorem, & parentem, fi-
gura nuncupationeque oculi, iisdem sacerdo-
tes plerunque expresserunt: vt quemadmo-
dum in homine, qui veluti paruus mundus
est, oculi, tanquàm duces actionum omnium,
& moderatores, cæteris membris, & pulcritu-
dine, & dignitate præstant: ita magni illius
mundi oculus; & pater luminum, vt D. Iaco-
bus loquitur; cælum, atque terras tuens &
regens

regens

regens Deus; omnibus longè præstet, ac do-
minetur: quem, quum optimus sit, fas nec
est, nec fuit vnquam facere quicquam, nisi
pulcherrimum: tanquàm in luce habitantem:
cuius species longè est pulcherrima, atque iu-
cundissima. Quo modo etiam statuam Iouis
olim in subdiali ara, tribus oculis conspicu-
am fuisse Pausanias tradit: ad triplicem eius
prouidentiam, qua cœlestia, & maritima, &
infernâ gubernat, demonstrandam; ad quam
Priamum, Troia capta, incensâque confugis-
se ferunt: quæ postea à Sthenelo, Capanei fi-
lio, Argos translata sit. Ceterùm quæ de oculo
hactenus dicta sunt, eadem quoque de au-
ribus hoc modo in dubium vocari posse arbi-
tror. Sed quoniam, vt Poëtæ verbis vtar, al-
ternis facilis labor est, & magis fortassis audi-
toribus acceptus: sanè ego contraham vela: &
hoc tanquam pomum Eridis in mediũ proij-
ciam: quod qui volet, apprehendat: & ora-
tionis meæ cursum, si modò honestum,
verumque tueri, ac retinere sen-
tentia est; velis, vt ita di-
cam, remisque pro-
sequatur.

D I X L

D E

DE IISDEM STATVIS.

ORATIO SECUNDA

A GENEROSO DO-

MINO, WOLFGANGO HENRICO

Streinio, Richardi F. Barone Schuarzenauio,

& Freideggio &c. habita.

GOVERO, MI
Sobrine, libenter omni-
nò & cupidè vela pando:
& pomum hoc Eridis,
quod in medium proje-
cisti, obuljs, quod aiunt,
vlnis amplector: neque

alteri cuipiã eius potiundi copiam do: quip-
pe qui & loco tibi proximus: & amore con-
junctissimus; & morum, studiorumque so-
cietate quàm similimus esse volo: vt nihil
possit esse conjunctius, quàm nos inter nos
sumus. Et quoniam Principis illius Theba-
ni imaginem, aut prorsus cæcam, aut saltem
conniuentem minùs probari posse animad-
uerto: tanquàm absurdam fortassis, & ab offi-
cio eius quodammodò abhorrentem: ego de-
inceps, **AVDITORES**, si quidem aures
mihi

mihī patientes accommodare volueritis; ve-
ris, aut certē probabilibus rationibus planū
faciam: non minū absurdum, & à vero alie-
num posse videri alterum illud: quòd tam
patulis auribus principem suum Thebani de-
pinxerint. Quid enim si aures habeat magi-
stratus Bæoticas, aut Batauas, aut planè potius
asininas? an idcirco melius ille & audiet, &
intelliget, quid sibi faciendum sit? Quid qua-
so asino est auritius? at quid eodem stolidius,
aut stupidius? Minimè equidem ignoro, &
libenter istud vobis concedo; nullum aliud
animal, excepto mure, acrius audire, quàm
asinum: quod ita placuisse video Physicis,
eisque maximè, qui animalium naturas in-
dagare solent. Sed an vos eam ob causam plus
in eo aut solertia, aut intelligentia, quàm in
cæteris animalibus brutis, esse putabitis? Ma-
dam Phrygiæ regem fabulantur Poëtae auri-
culas habuisse asininas: siue quòd acutissimè
fuerit auditus: siue quòd aures habuerit na-
tura prælongas, & asininarum instar promi-
nentes: siue quòd stolido, crassoque præditus
fuerit iudicio: siue potius, vt ego arbitror,
quòd more tyrannorum, delatores, & subre-
pisculatores passim suos aluerit; quibus pro
auribus vteretur: quos Plutarchus ὠτακασα-
κί προσαγωγίδας appellat: vnde illud de
principibus fertur; Regum aures innumera
Quemadmodum de Dionysio Tyranno scribitur

bitur: quod quum in ciues animo esset mi-
nūs sedato, atque placato; sagopidas disposi-
tas habuerit: qui singulorum dicta, factaque
referrent. Quod & ipsum vitio datur Tibe-
rio Cæsari, & Domitiano: quorum ille lucri,
& quæstus faciendi causa, tantum delatoribus
tribuit: vt nemini fidem abrogaret: siue quid
veri, siue falsi referrent: hic verò rapinæ ad-
modum studiosus, ita aures calumniatoribus
patefecit: vt nihil cuiquam tutum, aut san-
ctum esset. Vnde Apelles apud Lucianum
calumniæ imaginem depingens: assidentem
huic facit regem ad dextram: maximas ha-
bentem auriculas: cuiusmodi Midas, (de quo
dixi) habuisse perhibetur. At verò num in-
uentus est quisquam vir bonus aut Poëta, aut
orator: qui sapientiæ, aut prudentiæ laudem
vnquam Midæ attribuendam; ac non potius
fatuitatem ipsius, atque stultitiam incredibi-
lem sibi oratione exagitandam esse duxerit?
Quod si rectè sapere est, benè audire: nihil
profectò esse video: cur alius alio principe, aut
iudice melior, aut sapientior existimetur.
Nam quum vnum sit, & simplex aurium iu-
diciū: idque promiscuè, & communiter
stultis, ac sapientibus à natura datum: vt re-
ctè docet M. Tullius Cicero: quid est, vbi aut
elucere prudentia; aut discerni stultus audi-
tor, & credulus, à cordato, & sapiente magi-
stratu potissimùm queat? Equidem sic existi-
C mo, &

mo, & sic statuo: hoc vnum prudentia, & sapi-
entia in magistratu, & iudice documentū esse
maximū, atq; certissimum: si is nō tam aurium
iudicio, quā animi prudentia, ad vnamquā,
que rem existimandā, momētoq; suo ponde-
randā vtatur: si quicquid auribus infusurra-
tur, ex oraculo aliquo dici non arbitretur: si
quāta auctoritate, quāta animi aequitate, quā-
to pudore, quanta fide, quanta religione, quā-
to studio existimationis bonæ, quanta cura,
quāto timore quidq; dicatur; animo, ac mēte
diligēter circūspiciat: si deniq; voce, & vultu,
omniq; gestu corporis laboret: ne quid aut de
virtute, aut existimatione sua apud alios de-
perdat: tum verò in primis ne quid detrimētū
capiat Respublica; sua vel incuria, vel potius
injuriam. Quæ si princeps, aut magistratus non
amplectetur omnia cōsilio: sed vel improba-
rū hominū calumnijs, vel assentatorū menda-
cij aures suas quasi pruriētes patefaciet: vt sua
potius libidini, & voluptati, quā fidei, aut
religioni obsequatur: malè profectò, & omni-
nò pessimè agi cū ea Republica manifestū est.
Quomodo enim benè agetur cum eiusmodi
Republica: in qua plus valet obsequiū aurium,
quā iudicij veritas? vbi candor periculosus,
libertas ingrata; sermo infidiosus; assentatio
iucunda; frons omnium familiaris; multorum
animus iratus; iracundiæ occultæ; blâditia a-
perta; denique ficta, & falsa sunt omnia? Ma-
gna

gna, AVDITORES, ac immò potius ma-
xima est rerumpublicarū pernicies assentatio:
quæ nihil habet ingenui, nihil aperti: neque
quicquā rectum, aut magnū spectat: sed malis
cōfidit artibus: et iudiciū veri tollit, idq; adul-
terat: omniū vitiorū & scelerū non modò ad
iutrix, sed nutrix, atq; pcreatrix: cuius maxi-
ma culpa est in eo; q & veritatē aspernatur: &
in fraudē obsequio impellit. Quæ pestis si vn-
quàm afflixit Rēpublicā: hoc pfectò tēpore
miserè omnino affligit: quo nullius ppemo-
dū libera, aut ingenua vox auditur: quippe
quū ad gratiā, et voluptatē et fiant, et dicantur
omnia: maximè verò in aulis regū, & princi-
pū: in quib⁹ ferè præcipua est adulationis pale-
stra: vt ostendit Ephemeris aulica Antisthe-
nis. Nam etsi præstātes viri, & heroica virtute
præstantes natura Parasiticā auersantur: fit ta-
mē sæpenumerò; vt si aures libētius præbeant
omnib⁹, quàm par est; diuturna consuetudine
adulatorū capiātur: qui palpant blanditijs: &
aures famæ bibulas, calice Babylonis inebri-
ant. Quod vel vno Alexandri Magni exemplo
notū est: qui quū assentatores primū sum-
mo odio haberet: adeò vt Aristobulo, rerum à
se gestarū historiā sibi inter nauigandum re-
citant; quod immodicè eum laudasse videret-
ur; ereptū manibus librū in Hydaspem flu-
uiū abijceret: tamē postea fortuna, & rerū suc-
cessu ebrius; eò insanīæ ab his redactus fuit: vt
C 2 diuinos

diuinos sibi honores arrogare minimè vere-
retur. Adeò misera, & rationis, virtutisq; ini-
mica est adulatio: vt si quis aures huic præbeat
suis esse desinat: & ex aliorū assentatione ma-
gis, quàm ex sua conscientia, se, suaque metia-
tur. Quàm verò detrimētosa, & quàm exitiosa
res sit adulatio: satis hoc declarat exemplum
Phinei, Arcadiæ, vel, vt alij volunt, Thraciæ
regis: de quo est in fabulis Poëtarum. Qui
quum vxoris suæ alterius blanditijs, & illece-
bris omnes liberos suos, quibus eam nouer-
cam induxerat, crudeliter & omninò nefarie
excæcasset: ipse quoque diuinitus excæcatus
fuit: harpyis ei de mensa epulas præripientibus,
& contactu suo fœdantibus: donec ab
Hercule tandem miserè trucidatus est. Quo
sanè figmento Poëtæ significare voluerunt
potentes homines ita sæpe meretricijs amoribus,
atque improbis assentationibus demereri
tari: vt nihil rectum ampliùs cernere, ac videre
re queant: vtque tyrannidem exerceant in
subditos, qui liberorum loco sunt: & immen-
sissima scelera perpetrent: profusis nimirum
opibus in eiusmodi assentatores: qui regum
ac principum mensis, veluti harpyiæ, infi-
dent: & regna eorum, prouinciasque labefac-
tant: quos tandem miserrimus exitus, adeo-
que extrema egestas consequitur. Sed est ple-
runq; coniuncta cum assentatione calumniarum,
omnisque pactorum, fœderum, legum, factio-
rum

rum, dictorumque improba, & malitiosa interpretatio: quæ & ipsa est pestis, & calamitas Republicæ maxima: a qua nulla innocentia, morumque sanctitas tuta est: materia, & veluti seges quædam bellorum, atque dissidiorum civilium: vnde plerunque magna existit euersio familiarum, urbium, prouinciarum. Quod Thelys Sycophantæ exemplum apud Diodorum Siculum docet: qui Sibarim potentissimam olim, atque maximam veteris Græciæ ciuitatem perdidit. Quo in loco etiam extat seuerissima, atque prudentissima contra Sycophantas lex Charondæ Thurij: qui pœnam eiusmodi sanxit in calumniatorem: vt is myrica coronatus, per ludibrium in comitijs populi circumduceretur: & ab omnibus quauis contumelia, & quouis conuicio impunè exagitaretur. Quorum exemplo populus Romanus postea legem sanxit: vt calumniæ conuictis nota in fronte inureretur: qua improbi homines à bonis faciliùs dignoscerentur: quemadmodum indicat M. Tullius Cicero pro Sex. Roscio. Sed hanc deinceps pœnam ita exasperarunt Imperatores Romani: vt non modò flagellis caesos delatores, per amphitheatri arenam spectandos traducerent: sed & capite eosdem aliquando mulctarent: quod de Vespasiano, & Tito, & Antonino Pio Cæsaribus memoriæ proditum est. Quanquam haud scio, vtrum sit in-

C 3   justius;

justius: calumniari, an verò calumnias auscultare: si Herodoto credimus: vt pari vtrunque crimen pœna coërcendum esse videatur. Scitè igitur, & omninò verè Callipho ille fenex apud Plautum:

*Homines (inquit) qui gestant, quique auscultant
Si meo arbitratu liceat, omnes pendeant: (criminalis)
Gestores linguis, auditores auribus.*

Quid? quòd ira (vt aiunt) in auribus habitat. Quòd fit; vt si magistratus libenter audiat; quæ audire nec vtile, nec fortassis necessarium est; multa interdū præcipitanter, aut iratè faciat, vel suscipiat: quæ fatius fuisset ommittere. Quod & experientia notum; & exemplis summorum heroum compertum est: in quibus magnos plerunque, & repentinos animi motus esse constat: quos reprimere, & moderari longè difficilimum est. Quamobrem Epicharmus illud tenendum est: neruos, atque artus esse sapientiæ, non temerè credere. Quod & Pythagoras monere vult: quum vetat, cuius dextram iniicere: quandoquidem ea sit hominū malitia: vt non modò sermo, & frons sed vultus quoque, & oculi persæpe mentiantur. Quod rectè mihi intellexisse videtur Alexander ille Macedo, & re, & nomine Magnus qui quum in causis, præsertim criminalibus sederet iudex; accusatori alteram aurem occludebat: vt integram eam reo conseruaret. Et Apollonius percundanti regi suo, quæ

nam ratione tranquille, & pacate regnum firmum administrare possit: Si (inquit) paucis fidem habeas. Neque illud sane immerito. Qui enim facile audit, facile credit: qui autem facile credit, facile fallitur. Itaque prudenti opus est diffidentia: ut ita credatur amico, ne sit inimico opus: sicut præclare scribit Mimographus. Quod vel maxime necessarium est in magistratu: quem Plato de Repub. optat, ut sit τὰ ὠτὰ διατεθρολλημένους: id est, qui aures habeat obtusas, & hebetes ad rumores, & fabulas populares. Quod etiam pertinet alterum illud Plautinum è Truculento:

Non laudandus est is, qui plus credit quæ audit, quam quæ videt: non placet, quum illi plus laudant, quæ audiunt, quam quæ vident. pluris est oculatus testis vnus, quam auriti Decem: qui audiunt, audita dicunt: qui vident, planè sciunt.

Ex quibus omnibus perspicuum esse arbitror: quam noxiū, et perniciosum sit Reipublicæ: si nimis laxas, & patulas aures habeat magistratus: & si delatoribus quibusuis, & nugatoribus facile aditū ad se præbeat: ijsque temere fidē adhibeat. Verum enimvero quoniā non sine ratione, et causā simulacrū hoc Principis Thebani à sapiētibus hominibus confectū fuisse apparet: nō abs re facturū eum puto: qui telā hanc orationis nostræ artificiosè retexat: & quæ vis sit huius emblematis, & quæ sententia; diserta oratione explicet. Id quod toti huic coronæ auditorum imprimis gratum, & acceptum futurum planè mihi persuadeo, D I X I,

DE IISDEM
ORATIO TERTIA
A NICOLAO REVS-
NERO IVRISCONSUL-
to habita.

QVOD DE ACHIL-
le traditum est à Poëtis:
vna eademq; hasta eum
Telepho et vulnus, & opé
tulisse: idem planè mihi
videor ad me ipsum con-
uertere posse: si quod vul-
nus antea oratione mea inflexi: nunc iterum
sanare, & quasi obligare studeam. Laudo au-
tem inprimis studium, officiumq; vestrum:
Illustres Barones: quòd argumentum hoc die
cendi vos potissimùm sumere volueritis: de
quorum ego virtute, & industria, benè & sen-
tire, & loqui semper soleo: quibus ornamen-
tis magnos vos esse, vereque generosos, atque
illustres, apud homines cordatos, & sapientes,
existimare debetis. Et quoniam vobis mi-
rum videri intelligo: quod quum & oculum
videre, & aurem audire debere Salomon do-
ceat; principem suum Thebanis cæcum, &
auritum facere, in mentem potissimùm vene-
rit

rit: conabor equidem, si ita vultis, emblemata
hoc suis quasi coloribus illustrare; & quam
non modò vero consentaneum, sed & lepore
quodam festiuum sit; oratione mea demon-
strare. Quo in loco primùm vos illud admo-
nendos esse arbitror: olim, quum nondum,
Platonis opera, loquax esse didicisset Carnea-
dis, & Chryssippi sapientia; omnia breuibus
symbolis, & quasi emblematis, quæ re ipsa
quodammodò loqueretur, à sapientibus ho-
minibus fuisse tradita; quæ ad vitæ humanæ
cultum, atque informationem pertinerent,
Cuius generis sunt primorum illorum ho-
minum, non modò Hebræorum, sed Aegy-
ptiorum imprimis, & Chaldæorum symbola:
quæ hieroglyphica, id est, sacras sculpturas
appellârunt: quibus mysteria quædam, & ar-
cana sapientiæ suæ complexi sunt: quæ ijs dū-
taxat cognita esse voluerunt; qui ijsdem sacris
initiati forent: ne ab imperita multitudo
temerè ea profanarentur. Quam Aegyptio-
rum Philosophiam primùm Chæremon tra-
didisse fertur: vnà cum altero illo Oro Apol-
line Niliaco: auxit deindè hanc Pythagoras:
cuius adhuc extant symbola; quibus tanquã
mysterijs quibusdam magnam doctrinæ suæ
partem latere voluit: post quem multùm de-
inceps hanc artem illustrârunt Philosophi
tam Latini, quàm Græci: quorum in nume-
ro sunt Athenæus, Cyrillus, Clemens Ale-
xandrinus,

C 5

Alexádrinus, Pausanias, Porphyrius, Plinius:
Apuleius, Plutarchus: & qui post hos, quos
recēsi, totam hanc sapientiam vno quasi vo-
lumine complexus est, Ioan. Pierius Valeria-
nus. Sic ex eodem sapientia fonte originem
suam traxit Thebani illud principis simu-
lacrū: quem & cæcum, & auritum finxerunt,
alios verò iudices, qui huic assident, man-
cos; id est, manibus mutilatos. Ac cæcum
quidem principem idè fecerunt: ne is spe-
ctator, & acceptator esset personarum: auri-
tum verò, vt eò magis in ipsam causam in-
tentus foret; neque quicquam per incuriam
non audiret: ipsos denique iudices mancos;
ne pecunia, & largitionibus se corrumpi pate-
rentur. Manus enim supina, aut in pugnum
compressa auaritiā in hieroglyphicis nota-
re solent: oculi verò, gratiam, & fauorem:
aures autem, maximè si extantes sint, & aper-
tae, docilitatem, & cognoscendi studium. Ca-
put igitur est in omni procuratione negotij,
& muneris publici: vt iniuriā, & auaritiā
vel minima pellatur suspicio: & ne vel
quæstui habeatur Respublica: vel contra eam,
in cuiusquam fauorem, aut odium ali-
quid committatur: quod non modò tur-
pe, sed omninò sceleratum, & nefarium est.
Quam ad rem non tam oculis opus est: quàm
auribus rectè intelligentibus: ne suspicioni-
bus, aut coniecturis plus interdum tribuatur;
quàm

quàm fides & religio postulat: neúe ad gra-
tiam varietur iudicium: sed vt conferuetur
illud æquabile: & manifestis argumentis in-
uestigetur causæ ipsius veritas. Nam vt Sol
lucem suam æque impertit omnibus tam
pauperibus, quàm diuitibus: ita iudex
non tam personam, quàm rem spectare de-
bet. Et sicut vno clauso oculo acutiùs ple-
rumque perspicit is, cui propositum est colli-
neare hastam aliquò, aut sagittá: sic magistra-
tus rectiùs intelligit ea, quæ iusta sunt: si nul-
lius personæ respectu auocetur: neque opes,
aut potentiam confectetur: sed totum se tra-
dat Reipublicæ: totamq; eam sic tueatur; vt
omnibus cõsulat: & simplicè veritatè, & æqui-
tatè contra omnium odium defendat. Ponit
enim personam priuati hominis; quũ induit
magistratus, aut potiùs ipsius Reipublicæ: cu-
ius vnus dignitatem, & vtilitatem spectare
debet: etiam cum incommodo & suo, & suo-
rum. Itaq; omni affectu eum carere oportet,
qui Rempublicam gubernat: ne aut amo-
re, aut cupiditate, aut iracundia, aut dolo-
re, aut latitia, aut spe, aut timore, aut er-
rore, aut aliqua permotione mentis po-
tiùs iudicare videatur: quàm aut veritate,
aut præscripto, aut iuris norma aliqua, aut
iudicij formula, aut legibus: & vt semper,
non quæ velit ipse, sed quæ salua fide facere
possit, cogitet: denique vt legum similis sit:
quæ

quæ ad iudicandū, aut puniendum non libidine, sed æquitate ducuntur. Præclare enim ille, quicumque dixit: eandem esse debere voluntatem iudicis, & legislatoris. Adeoq; sapiens, & iustus rex, ut Plato vult, est viua lex; qui è scrinio sui pectoris omnem depromit æquitatem: quæ sinistram odij, vel amoris dextram omninò nescit. Nam talis debet esse iuris, & legum minister: ne vllius auctoritate personæ in manu eius titubet, aut vacillet libra iustitiæ: sed qui omninò ita veritati, honestatiq; adhærescat: ut nec de obtinendo, iure eum orari, nec de iniuria exorari oporteat: operamq; det sedulò, & diligenter; ut iuris, & iudiciorum æquitate suum quisque teneat: ne vel tenuioribus imbecillitas, vel locupletioribus ad sua tuenda, aut recuperanda oblit inuidia. Quare non solum verbis, sed & vultu laborare magistratus debet: ne qua significari possit suspicio cupiditatis: quæ ex oculis maximè deprehenditur: propterea quòd, ut Callistratus ait, non est constantis, & recti iudicis; cuius animi motum vultus detegit. Tum verò aures habere debet religiosas: easq; non obtusas criminatione; sed vacuas, & omnium querelis æquè patentes: in quas non fictè, & simulatè, quæstus causa, insusurretur: sed quæ id, quod audiunt, existimentur audire: ut ad Q. Fratrem scribit M. Tullius Cicero. Nam & in hoc sapientia iudicis

dicis est, aut boni magistratus: vt in vtraque parte audienda diligentiam, & fidelitatem præstet: exemplo Magni illius Alexandri: de quo iam antè dictum est. Quo modo & Attica lege iurabant iudices: se velle, vt Græcè loquar, ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροῦσθαι.

Quod & Phocylides præcipit hoc versu:

μηδ' ἐ δίκην δικάσῃς, πρὶν ἀμφοῖν μῦθον ἀκροῦσῃς. Nam, vt Menander ait,

ὁ προκαταγνώσκων, πρὶν ἀκροῦσαι σαφῶς, αὐτὸς πονηρὸς ἐστὶ, πισεύσασθαι κακῶς.

Quam sententiam hoc modo protulisse videtur Seneca in Medea:

Qui statuit aliquid, parte inaudita altera:

Æquum licet statuerit, haud æquus fuit.

Maximè verò cauere debet iudex, aut magistratus: ne à iustitia, & æquitate abduci se patiatur, aut munerum corruptela, aut magnitudine pecuniæ: neue quæstum putet pietatem, & pecuniam quasi mercedem prudentiæ: quum ingentes diuitiæ, iudiciorum religionem, veritatemque soleant perfringere: & hebetare sensus humanos: & opiniones iustas peruertere. Nam Stratoclem, & Dromoclidem quis iniquo animo non ferat: quorum sermo omnis erat; quum de Republica, aut iudicio conferrent: vt se mutuò ad messem auream inuitarent? Quid? quòd sacrilegij genus habitum est: accipere munera in magistratu:

stratu: quod & diuinis, & humanis legibus summè vindicari solet. Vnde Iustinianus Imperator vetat iudices vllum lucrum contingere debere: sed præ alijs omnibus mundas Deo, & magistratui, legibusque manus perpetuò seruare. Et alio loco in loco auaritiã omnium malorum matrem nominat: maximè si ea non priuatum, sed iudicum animis inhaereat. Ad summam, ne vos pluribus teneam; A V D I
T O R E S: is demum bonus magistratus, aut iudex est: qui veritatem in omnibus sibi propositam habet: quam solam intuetur: & ad quam, veluti ad Lydium lapidem, omne iudicium suum accommodat. Quod olim Aegyptij sacerdotes (quos eosdem quoque iudices fuisse constat) Principem suum, quem omnium optimum atque æquissimum esse oportebat; monere voluerunt: Sapphiram gemma, quæ Veritatis nomine nuncupatur, de collo ipsius suspensa: quòd nimirum is veritatem in animo, menteque insitam, & infixam, perpetuò secum circumferre deberet: quippe cuius munus sit, verum semper sequi. Caueant igitur omnes, qui magistratum gerunt: & prudenter attendant: ne in causis dijudicandis, (Libet enim mihi Innocentij Quarti Pontificis verbis vti) quicquam sibi aut odium vindicet; aut fauorem usurpet: vtque timor exulet; neque præmium

aut expectatio præmij, iustitiam euertat: sed
vt stateram gestent in manibus: & lances ap-
pendant æquo libramine: denique vt in
omnibus, quæ in causis agenda erunt; præ-
sertim verò in concipiendis, & ferendis sen-
tentijs, præ oculis habeant solum DEVM;
secundum cuius imperium iudicent: cogi-
tantes illud, se DEVM omnium suarum
actionum habere testem, ac vindicem: cui
sux aliquando administrationis rationem
reddituri sunt. Atque hæc ego breuiter de
Principis illius Thebani simulacro responde-
re volui: quæ omnia non minùs docto,
quàm arguto Epigrammate complexus est
Andreas Alciatus, Iurisconsultus clarissi-
mus: quod vobis ad extremum recitabo:

Effigies manibus trunca, ante altaria diuim

Hinc resident: quarum lumine capta prior.

Signa potestatis summa, sanctique Senatus,

Thebanis fuerant ista reperta viris.

Cur resident? quia mente graues decet esse quæta

Iuridicos: animo nec variare leui.

Cur sine sunt manibus? capiant ne Xenia: nec se

Pollicitis flecti, muneribusque sinant.

Cæcus at est Princeps: quòd solis auribus, absq;

Affectu, constans iussa Senatus agit.

D I X I,

PRO.